Kinevezések

A Minisztertanács *Pacsek József* altábornagyot, honvédelmi miniszterhelyettest, a Magyar Néphadsereg vezérkari főnökévé, *Nárai István* vezérőrnagyot honvédelmi miniszterhelyettessé nevezte ki. (MTI)

Nemzeti levéltári nap

Nemzeti levéltári napot tartott hétfőn a Magyar Könyvtárosok Egyesülete levéltári szekciója.

Az esemény alkalmából a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban „A szó elszáll, az írás megmarad" címmel tíz évszázad levéltári emlékeiből kiállítást nyitottak. Történelmünk írásos dokumentumaival találkozhatnak a látogatók: királyi oklevelek, bullák, városok kiváltságlevelei, különböző politikai iratok, térképek, a gazdasági élet írásos emlékei illusztrálják ezer év magyar történetét, a társadalmi, a gazdasági élet változásait.

Hazánkban két országos, húsz tanácsi, harminchét egyházi és kilenc egyéb szaklevéltár található. Felbecsülhetetlen értékű dokumentumok — a tihanyi alapítólevéltől kezdődően a mai minisztériumok és községek iratanyagáig — találhatók a gyakran korszerűtlen intézményekben, amelyek felújítása, rendbe tétele egyre elodázhatatlanabbá válik, annak ellenére, hogy napjainkban is jelentős állagvédelmi munkákat végeznek a levéltárakban.

Hazai levéltáraink jelentős publikációs tevékenységet is folytatnak: csak az elmúlt három esztendőben mintegy hatvan monográfia és harmincöt forráspublikáció készült.

Ezüstvasárnap

Nagy forgalom az üzletekben

Országszerte nagy volt a forgalom ezüstvasárnap az üzletekben, áruházakban. Annál is inkább, mert ez idén csak egy hét választja el ezt a bevásárló vasárnapot a karácsonyi ünnepektől, s ilyenkor már nem lehet halogatni az ajándékok beszerzését.

A budapesti Centrum Áruházakban a tavalyinál jóval több — csaknem 50 millió forint értékű — árut adtak el. A forgalom ezúttal is a Corvinban volt a legnagyobb, együttes értéke elérte a 10 millió forintot. A *budapesti Centrumokban a legnagyobb sikerük a sportcsizmáknak és a sportruházati cikkeknek, valamint az import kötöttáruknak volt.* Sokat vásároltak egzotikus ajándékcikkeket, köztük kubai és vietnami fafaragásokat. Nagy volt a forgalom az üvegáruosztályokon is. Ezúttal is beváltak a Centrum Áruházak *kitelepült árusítóhelyei*, jó forgalmat könyvelhetett el a kőbányai Centrum a Pataky Művelődési Házban, a Csepel Áruház a Csiliben és a Csepel Művekben, a Lottó a kispesti Művelődési Házban, az óbudai Centrum a pomázi lakótelepen, az Újpesti Áruház az újpalotai lakótelepen, s a Divatcsarnok az Ipari Reklám és Propaganda Vállalat bemutatóházában.

A *Skála Budapest Nagyáruházban, a Skála Metróban* és a *Skála Sztrádában* összesen mintegy 35 millió forint értékű áru talált vevőre. Nagy sikerük volt a kedvezményes akcióknak: sokan vásároltak olcsóbban kapható női és férfikonfekció-árut, hűtőszekrényt, és különféle játékokat. A Skála Metró Bizományi részlegében kapható számítógépek és rádiós magnók is kapósak voltak.

Változatlanul sikeres a Lego, népszerűek a divatos elektronikus, valamint a rádió irányítású játékok. Ezekből az importtermékekből azonban nem tudják maradéktalanul kielégíteni a vevők igényeit.

A *Keravill-üzletekben* sokan vásároltak fekete-fehér televíziót, kis háztartási készülékeket. Az ezüstvasárnapi forgalom mintegy 10 millió forint volt, nem érte el a tavalyit, mert hiányoztak a boltokból a színestelevízió-készülékek.

Az *Amfora* több 10 ezer féle ajándékozásra alkalmas árucikkéből 1,4 millió forint értékű fogyott, 30 százalékkal több, mint a tavalyi ezüstvasárnapon.

A *Szeged Nagyáruházban* sokan vásárolták a jugoszláv *határ menti árucseréből* származó kosztümöket, kabátszöveteket és pulovereket. A szegedi *Centrumban* a legnagyobb sikere a 30—40 százalékos kedvezménnyel árusított lakberendezési tárgyaknak, valamint a Romániából érkezett télikabátoknak és kerámia tárgyaknak volt. A makói *Skálában* a Télapó ajándéktárgyakat osztott a gyerekeknek, s a hűtőgépek, grillsütők és gáztűzhelyek mellé szakácskönyvet adott a kereskedelem ajándékba a vásárlóknak. A bőséges választék ellenére Csongrád megyében is *szinte mindenütt hiányzott az üzletekből a színes televízió és az automata mosógép*, de a vevők a játékok választékát is szegényesnek ítélték.

Napi árfolyamjegyzés

Az MNB közleménye

A Magyar Nemzeti Bank január 3-tól áttér a napi árfolyamjegyzésre. Ezt a pénzpiaci árfolyamok több éve tartó, gyakran jelentős kilengései, illetve az árfolyamok hatékonyságának növeléséhez fűződő népgazdasági érdekek indokolják.

A bank 1985. január 3-tól a konvertibilis valuták hivatalos devizaárfolyamait hetenként ötször — kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton — jegyzi. A szombati árfolyamok vasárnap és hétfőn is érvényben maradnak. A bank a valuta- — a bankjegy- és csekk- — árfolyamokat az eddigi rend szerint továbbra is minden kedden, továbbá minden hónap utolsó munkanapján változtatja. A Magyar Nemzeti Bank hivatali helyiségeiben kifüggesztett, illetve a Magyar Hírlapban közzétett árfolyamok január 3-tól számítanak hiteles árfolyamnak.

Nem változik a rubelelszámolású valuták államközi megállapodásokon alapuló árfolyamának eddigi jegyzési és közlési rendje.

Az árfolyamjegyzés új rendjét részletesen a Magyar Közlöny 1984. december 19-i, 55. száma tartalmazza. (MTI)

A Művészeti Alap nagydíjainak átadása

Hétfőn, a Pesti Vigadó klubtermében adták át a *Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja 1984. évi nagydíjait, valamint a nívódíjakat. Vészits Ferencnek*, a Művészeti Alap igazgatójának üdvözlő szavai után *Gyárfás Miklós* író-drámaíró, *dr. Maróthy János* zenetudós, valamint *Barcsay Jenő* festőművész vette át az idei nagydíjakat, *Kiss Sándor* szobrászművész alkotását. A plakettet minden évben három olyan alkotónak ítélik oda, akik művészi munkásságukkal, illetve tudományos tevékenységükkel elismerést váltottak ki a nagyközönség, a kritika, nem utolsósorban a művésztársadalom körében, s tevékenységükkel hozzájárultak a Művészeti Alap művészetpolitikai céljainak eléréséhez. Az immár hagyományos kiállítási nívódíjak mellett az idén először *kritikai és művészetszervezői nívódíjakat is átadtak.*

A kritikai nívódíjat *Hajdú Éva* újságíró kapta a Magyar Nemzetben megjelent, a művészeti kereskedés helyzetét felmérő interjúsorozatáért. Művészetszervezői munkásságukért hárman kaptak díjat: *Baranyai László*, a kölesdi művelődési ház vezetője tízéves kiállításszervezői tevékenységéért, *Molnár József*, a csepeli iskolagaléria megalapításáért és programjának szervezéséért, *Erdélyi László Attila*, a FŐFOTÓ igazgatója a Fotógaléria létrehozásáért.

A népi ellenőrzés vizsgálata

Tegnapi, hétfői ülésén a Szeged városi Népi Ellenőrzési Bizottság megtárgyalta *a lakossági javító- és szolgáltató tevékenység helyzetéről folytatott vizsgálat tapasztalatait összegző jelentést.* Megállapították, hogy a decentralizáció és a szervezeti formák változása által megteremtett lehetőségeket nem használják ki eléggé a vállalatok.

A változásokat *nem követik* olyan intézkedések amelyek megalapozhatnák a szolgáltatások tárgyi feltételeinek javulását, vagy megfelelően ösztönöznék a háttéripart.

A színest szürkének látva?

Voltak, vannak, lesznek viták azon, hogy a változó gazdasági feltételek következtében miként módosulnak az egyes társadalmi osztályok, rétegek jövedelmi viszonyai, életkörülményei. Ahogy mondani szokták, a változásoknak — legyenek azok bármilyen jellegűek — mindig vannak nyertesei és vesztesei, furcsa módon azonban az említett vitáknál elsikkad gyakran a nyertesek, vesztesek csoportjainak összevetése. A sokféle szín jellegtelen szürkévé olvad össze a hamari megítélések, megítéltetések tégelyeiben, pedig a valóság legkevésbé a szürkét tűri, mutatja, örökíti tovább.

Az adott helyzet ellentmondásainak felmutatásában példát kínálnak témánk helyes megközelítésére a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának irányelvei a párt XIII. kongresszusára, amikor kimondják: „A XII. kongresszusnak az életszínvonal megőrzésére, az életkörülmények javítására vonatkozó határozatai társadalmi méretekben teljesülnek. A lakosság reáljövedelme és fogyasztása — bár rétegenként eltérően alakult — összességében növekedett. Az áruellátás kiegyensúlyozott volt. Jelentős eredmény, hogy megvalósulnak az életkörülmények javítását szolgáló kiemelt programok a közoktatásban, az egészségügyben, a lakásellátásban. A reálbérek azonban csökkentek, egyes rétegek megélhetése nehezebbé vált. „Öröm és gond, haladás és helyben maradás együtt — ezt nyújtja a fogalmazás, az az iránytűt ahhoz, hogy a megtett és megteendő utakat hol kell találkoztatni.

Ami a színest szürkének látó, láttató vitákban — családokban, munka- és lakóhelyi közösségekben, baráti beszélgetéseken, testületi üléseken — szinte következetesen fődve marad: nemcsak egyes társadalmi osztályok, rétegek fogyasztása — annak nagysága és összetétele — eltérő, hanem az egyes családoké is, másokhoz viszonyítva. Oka a jövedelmek, a fogyasztási szokások különbözősége, továbbá a kínálat területi, foglalkoztatási tényezőkre visszavezethető kiegyensúlyozatlansága. Hazánkban minden száz háztartásból negyven a munkás megjelölésű csoportba tartozik, azaz a döntő részt ezek alkotják. Érzékeltetésül az egyes háztartástípusokon belüli eltérésekre, a következő szemléletes példát említjük: 1977-ben a munkáscsaládoknak 36 százaléka tartozott a havi 2600 forintnál kisebb egy főre jutó személyes jövedelmet magáénak tudók közé, öt év elteltével ez a szám 33,4 százalékra csökkent, ugyanakkor a 4400 forintnál magasabb jövedelműek részaránya 12,3-ról 14,6 százalékra nőtt. A munkás családok döntő része — 41 százaléka — havi 2600—3800 forint közé jutó — egy főre számított — személyes jövedelmet könyvelhetett el az 1982-es felmérés szerint. Az összegek igen, az arányok azóta sem változtak lényegesen.

Csupán az előbbiekre szorítkozva is leírhatjuk, veszedelmes dolog lenne egyformának tekinteni a munkás háztartásokat, hiszen csupán a megjelölés az az uniformis, mely valamennyire ráillik, szinte minden másban könnyen fellelhetők az eltérések, a sajátos jellemzők. Az idén január elsején az aktív keresők 55,7 százaléka tartozott a munkásosztályhoz, de bizonyos, hogy most decemberben már más ez az arány, amint változott az is, hogy a községekben élő népesség 43,5 százaléka volt tagja munkás háztartásoknak. A folytonos mozgás, a foglalkoztatásban, a keresők és az eltartottak viszonyszámának alakulásában végbemenő módosulások érthetően nem hagyják érintetlenül a család jövedelmi, fogyasztási helyzetét sem. Ezért azután, bár támpont a tájékozódáshoz, hogy — például — a szellemi foglalkozásúak után a munkáscsaládok költik a legtöbb pénzt bútorra, ebből nagy merészség lenne arra következtetni, számukra elsődlegesebb az ilyen igények kielégítése, mint másoknál. Folytatva a sokszínű mozaikkép kirakását: amíg a hetvenes években a szellemi háztartások nyershúsra, hentesárura többet költöttek, mint a munkáscsaládok, napjainkban megfordult a helyzet. Figyelmeztető ugyanakkor, hogy nemcsak itt észlelhető növekedés, hanem az élvezeti cikkekre adott bankóknál is, ezek tavaly, egy főre vetítve, már 3488 forintot tettek ki a munkáscsaládoknál.

Bonyolult rajzolatú térképen kell eligazodnia annak, aki valóban reális képet szeretne alkotni ennek az alapvető társadalmi osztálynak a helyzetéről, életkörülményei változásáról, mert a sémák használhatatlanok. Milyen sémák segítségével lehetne ugyanis magyarázatot találni arra, hogy az előbbiekben említett, élvezeti cikkekre kiadott 3488 forint több, mint a szellemi foglalkozásúak háztartásainál — itt 3400 forint volt 1983-ban —, ám ugyanakkor és ennek ellenére a hetvenes évek második felétől jelentősen csökkent az egyes háztartástípusok közötti különbség a tartós fogyasztási cikkekkel való ellátottságban, kiegyenlítődés ment, megy végbe. Száz munkás háztartásból 1970-ben 41-ben volt hűtőgép (1983:98), 77-ben mosógép (99), 5-ben személygépkocsi (32), 75-ben tv-készülék (109). Az akkori és a zárójelbe tett tavalyi adatok aligha igényelnek magyarázatot, önmagukért beszélnek.

Létezik persze a munkáscsaládoknál is — ahogy a szakmai nyelv jelöli —, akárcsak a többi háztartástípusnál, „nem ésszerű fogyasztó". Olyan, aki az egészséges fogyasztási szerkezetet eltorzítva jövedelme döntő részét evésre, ivásra költi — a munkás háztartásokban az egy főre jutó személyes célú kiadások egyharmada élelmiszerekre, tíz-tíz százaléka élvezeti cikkekre, illetve ruházkodásra megy el —, esetleg éppen ellenkezően, az étkezéstől a művelődésig, mindenen irreálisan takarékoskodik, csakhogy a gépkocsit, az üdülőtelket fenntarthassa. Ez is beletartozik a színek sorába, amint az úgyszintén, hogy művelődésre, üdülésre, szórakozásra a munkáscsaládoknál minden kiadott száz forintból — tavaly — 6,50, a szellemi foglalkozásúaknál 10,20, a nyugdíjasoknál 5,50, a szövetkezeti paraszti háztartásokban 4,90 jutott...

Különbözőségek és azonosságok szinte végtelen — és folyamatosan módosuló — sorát kellene tehát összevetni az ítélkezéshez, amit elérhetnek egy elektronikus számítógéppel, az embernek marad a mindennapos tapasztalat, mert képességeiből — „memóriakapacitásából" — erre futja. Nem is ez a gond. Hanem ha a sok tapasztalatból, színből egy valami lesz, egybeolvadó unalmas szürke...

M. O.

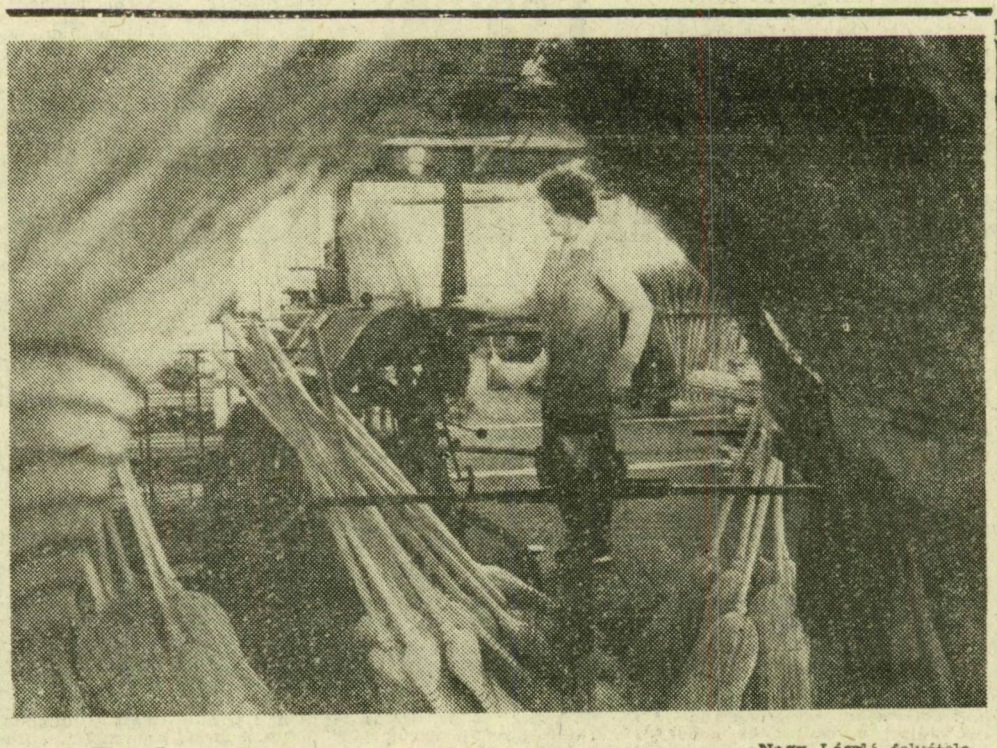

Nagy László felvétele

Itthon söpörnek

Pang a seprűpiac a tőkés országokban. Legalábbis erre következtetni abból, hogy visszaesett a Szegedi Ecset- és Seprűgyár exportja. Termelési tervüket viszont teljesítették: a hazai piacon adtak el több árut. Jövőre itthon söpörnek a szegedi söprűk.

Szobek András köszöntése

Szobek Andrást, a párt és a munkásmozgalom régi harcosát 90. születésnapja alkalmából hétfőn, tegnap *Korom Mihály*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára köszöntötte, és átadta a Központi Bizottság ajándékát.

A köszöntésen jelen volt *Varga Péter*, a KB osztályvezetője. (MTI)